

19 Απριλίου, 2007

Πρόεδρο και Μέλη
Επιτροπής Εργασίας και
Κοινωνικών Ασφαλίσεων της Βουλής.

Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,

Σημείωμα/Υπόμνημα της ΚΥΣΟΑ επί του Νομοσχεδίου με τίτλο «Νόμος που Τροποποιεί τους περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμους του 2000 και 2004», για ορθή εναρμόνιση τους με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ.

Θέλουμε να υπενθυμίσουμε εξ αρχής ότι οι παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Κυπριακή Δημοκρατία για την εσφαλμένη εναρμόνιση της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ για τη Διαμόρφωση Γενικού Πλαισίου για την Ίση Μεταχείριση στην Απασχόληση και Εργασία, έγιναν ύστερα από πρωτοβουλία της Συνομοσπονδίας μας, που υπέβαλε καταγγελία/παράπονο προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη μη ορθή εναρμόνιση του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου με τις πρόνοιες της εν λόγω Οδηγίας, παρά τις παραστάσεις και εισηγήσεις μας που είχαμε υποβάλει έγκαιρα, τόσο στο Υπουργείο Εργασίας όσο και στην Επιτροπή Εργασίας της Βουλής, κατά τη διαδικασία του εναρμονιστικού Νομοσχεδίου του 2004 που κατέληξε στον εναρμονιστικό Νόμο 57(Ι)/2004. Δυστυχώς, οι παρατηρήσεις μας τότε δεν είχαν ληφθεί υπόψη στο βαθμό και στην έκταση που έπρεπε. Δεν είχαμε άλλη επιλογή παρά την υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της εν λόγω καταγγελίας/παραπόνου, φωτοαντίγραφο της οποίας είχαμε καταθέσει στην Επιτροπή σας στις 15 Μαρτίου 2007, όταν συζήτησε ξανά το ίδιο θέμα ύστερα από τις παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι η εναρμόνιση δεν είναι ορθή.

Πραγματικά πιστεύαμε και εξακολουθούμε σε σημαντικό βαθμό να πιστεύουμε και τώρα πως, και με βάση το εναρμονιστικό Νομοσχέδιο που έχετε ενώπιόν σας, δεν επιτυγχάνεται ορθή εναρμόνιση. Εξ ορισμού η «Οδηγία» στη Συνθήκη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επιβάλλει την υποχρέωση στα κράτη μέλη να επιτύχουν **το αποτέλεσμα** που επιδιώκει η κάθε συγκεκριμένη Οδηγία με μέτρα τα οποία αφιένται στην κρίση και επιλογή του κάθε κράτους μέλους. Πάντως, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να επιτύχουν το αποτέλεσμα που επιδιώκει η Οδηγία, άσχετα αν οι συγκεκριμένες διατάξεις της διατυπώνονται ως υποχρεωτικές/δεσμευτικές ή όχι. Στην παρούσα περίπτωση της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι πρόδηλο: η προστασία, η προώθηση και η ενθάρρυνση των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο της εργασίας.

Εισηγούμαστε πως, με βάση αυτό το κριτήριο και κάτω από αυτό το πρίσμα, θα πρέπει να εξεταστούν τόσο από το αρμόδιο Υπουργείο όσο και από τη Βουλή οι διατάξεις του ενώπιόν σας Νομοσχεδίου σε σχέση με τις διατάξεις του βασικού Νόμου.

Πέρα όμως από τις διατάξεις που έχουν σχέση με την εργασία, ο περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος περιλαμβάνει και άλλες σημαντικές διατάξεις σε άλλους τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρία, οι οποίες προβλέπονται είτε ως υποχρεωτικά είτε ως ενθαρρυντικά μέτρα από άλλες Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ήδη έχουν ενταχθεί στην κυπριακή νομοθεσία, π.χ. οι διατάξεις των άρθρων 2 και 25 του Νόμου 12(I)/2006 και των άρθρων 2 και 32 του Νόμου 11(I)/2006, οι οποίοι εναρμόνισαν την κυπριακή νομοθεσία με τις Οδηγίες 2004/18/EK και 2004/17/EK, αντίστοιχα. Οι εν λόγω Οδηγίες προβλέπουν το σχεδιασμό για όλους και την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στο δομημένο περιβάλλον, τις υπηρεσίες, τα αγαθά και στη διακίνηση και μεταφορά τους. Όλα αυτά, ασφαλώς, συμβάλλουν και στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο της εργασίας.

Σύμφωνα με τα δυο πιο πάνω άρθρα των εναρμονιστικών Νόμων των δυο Οδηγιών επιβάλλεται να περιλαμβάνονται στις τεχνικές προδιαγραφές των δημόσιων συμβάσεων έργων, των δημόσιων συμβάσεων προμηθειών και των δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών όλες οι τεχνικές απαιτήσεις που καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών. Τα δε χαρακτηριστικά αυτά, σύμφωνα με τις ίδιες νομοθετικές διατάξεις, περιλαμβάνουν και το σχεδιασμό για όλες τις χρήσεις, συμπεριλαμβανομένης ρητά της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Τέτοιες διατάξεις στο Νόμο περί Ατόμων με Αναπηρίες για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία και το σχεδιασμό για όλους, οι οποίες διατάξεις παραμένουν γράμμα κενό με τη μη κατάργηση των εδαφίων (1) και (2) του άρθρου 9 του βασικού Νόμου, είναι εκείνες των διατάξεων του άρθρου 4 (1), (2) (β) (που έχει και άμεση σχέση ιδιαίτερα και με την εργασία), (γ), (δ), (ε), (στ) (που έχει επίσης άμεση σχέση με την εργασία), (ζ), εκείνες του άρθρου 6 για την παροχή και προσβασιμότητα αγαθών, υπηρεσιών και διευκολύνσεων, του άρθρου 7 για τη διακίνηση και μεταφορά ατόμων με αναπηρίες και του άρθρου 8 για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στις τηλεπικοινωνίες και πληροφόρηση. Παρόλα αυτά, το ενώπιον της Επιτροπής Νομοσχέδιο αναβάλλει και παραπέμπει και πάλι στο αόριστο μέλλον την υλοποίηση των πιο πάνω διατάξεων με νόμους ή κανονισμούς που θα εκδοθούν στο μέλλον. Τέτοιες νομοθετικές διατάξεις, που προβλέπονται στο άρθρο 9 (1) και (2) του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου, δεν εκδόθηκαν μέχρι σήμερα από το 2000 που θεσπίστηκε ο Νόμος. Το δε ενώπιόν σας Νομοσχέδιο δεν καταργεί ολοκληρωτικά τα εδάφια (1) και (2) του άρθρου 9 του Νόμου, όπως ζητούσαμε από την αρχή και εξακολουθούμε να ζητούμε. Δε λαμβάνονται, επίσης, υπόψη με αυτό τον τρόπο άλλες σχετικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέραμε ενδεικτικά και μόνο πιο πάνω και απαιτείται η πλήρης και ορθή μεταφορά τους στην κυπριακή νομοθεσία.

Άλλες ειδικές παρατηρήσεις στο εναρμονιστικό Νομοσχέδιο που βρίσκεται ενώπιον της Επιτροπής.

1. Το άρθρο 3 (δ) του Νομοσχεδίου καταργεί από το εδάφιο (2) του άρθρου 3 του βασικού Νόμου την παράγραφο (ε), η οποία απαγορεύει τη μεταχείριση ατόμου με αναπηρία «με τρόπο που συνιστά παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος Νόμου». Γιατί γίνεται η διαγραφή αυτή; Μήπως με τον τρόπο αυτό τελικά θα επιτρέπεται η απευθείας μεταχείριση ατόμου με αναπηρία με τρόπο που να συνιστά παρενόχληση και να απαγορεύεται μόνο η εντολή για παρενόχληση που μπήκε στον ορισμό του νέου όρου «διάκριση» στο άρθρο 2 του βασικού Νόμου; Έχουμε τη γνώμη πως η παράγραφος (ε) του εδαφίου (2) του άρθρου 3 δεν πρέπει να διαγραφεί. Αντίθετα, φαίνεται ότι στο εδάφιο (2) του άρθρου 3, το οποίο επεξηγεί και συγκεκριμενοποιεί την απαγόρευση της διάκρισης του εδαφίου (1), θα πρέπει να προστεθεί και η απαγόρευση της εντολής για παρενόχληση.
2. Η τροποποίηση που προτείνεται με το Νομοσχέδιο, στο άρθρο 4 αυτού, δεν έχει νόημα ή και αλλοιώνει το νόημα της υφιστάμενης διάταξης του βασικού Νόμου, δηλαδή του άρθρου 3B εδάφιο (1). Μετά την τροποποίηση που προτείνεται με το Νομοσχέδιο, η διάταξη του άρθρου 3B (1) του βασικού Νόμου θα διαβάζεται ως εξής:

«Δε συνιστά για να πραγματοποιηθεί η πλήρης ισότητα, η αρχή της ίσης μεταχείρισης που προβλέπεται στο άρθρο 3 του παρόντος Νόμου, δεν εμποδίζει οποιαδήποτε ευνοϊκότερη μεταχείριση στην απασχόληση, η οποία παρόλο που έμμεσα φαίνεται ως διάκριση, αποσκοπεί στην πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων για λόγους αναπηρίας.»

Φαίνεται ότι πρόκειται για ασυνταξία/αβλεψία του συντάκτη του ενώπιόν σας Νομοσχεδίου. Εισηγούμαστε ότι θα πρέπει να διαγραφούν από το κείμενο της υφιστάμενης διάταξης του άρθρου 3B (1) του βασικού Νόμου και οι αρχικές λέξεις του «Δε συνιστά», ώστε η προτεινόμενη τροποποίηση να αποδίδει κάποιο νόημα.

3. Με το άρθρο 5 (δ) του Νομοσχεδίου αντικαθίστανται οι εισαγωγικές διατάξεις του εδαφίου (2) του άρθρου 5 του βασικού Νόμου, ώστε η φράση ««ίση μεταχείριση» στο άρθρο αυτό περιλαμβάνει-.....» να αντικαθίσταται με τη φράση «η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει-.....». Διαφωνούμε με την αντικατάσταση αυτή. Καταρχήν ο όρος «δεν εμποδίζει» τη λήψη μέτρων, που εκτίθενται αμέσως μετά, για την εργοδότηση ατόμων με αναπηρία, είναι όρος ηπιότερος του υφιστάμενου όρου «περιλαμβάνει» στο βασικό Νόμο.

Κατά δεύτερο λόγο ο όρος «περιλαμβάνει» στον υφιστάμενο/βασικό Νόμο θα μπορούσε να ερμηνευτεί ότι η απαρίθμηση των μέτρων που ακολουθούν στις παραγράφους (α) – (ε) είναι ενδεικτική και επομένως μπορούν να λαμβάνονται και άλλα μέτρα προς υλοποίηση/επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η Οδηγία. Με τον όρο «δεν εμποδίζει» η απαρίθμηση των ίδιων επόμενων παραγράφων (α) – (ε) μετατρέπεται σε περιοριστική απαρίθμηση και δε δίδεται η ευχέρεια λήψης/προώθησης και άλλων μέτρων προς το σκοπό εργοδότησης των αναπήρων.

4. Επίσης, στο ίδιο άρθρο 5 (2) (α) (i) του βασικού Νόμου, ως προς τα κίνητρα προς τους εργοδότες για εργοδότηση ατόμων με αναπηρία, παραμένει η φράση «θα ορίζονται με κανονισμούς». Τούτο παραπέμπει και πάλι το θέμα στο ακαθόριστο μέλλον και δεν αποτελεί ορθή εναρμόνιση, κατά την άποψή μας, με την Οδηγία για επίτευξη του αποτελέσματος που επιδιώκει.

Επιπρόσθετα, οι διατάξεις του ίδιου του εδαφίου (2) (α), υποπαράγραφοι (i) (ii) του βασικού Νόμου, για δημιουργία θέσεων για πρόσληψη αποκλειστικά ατόμων με αναπηρία, της παραγράφου (β) για την αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρία στην επιχείρηση που είχαν υποστεί την αναπηρία τους, της παραγράφου (γ) για την ειδική προστασία κατά τις απολύσεις, είναι γενικά διατάξεις πλαίσιο, χωρίς να παρέχουν ή να υλοποιούν κανένα συγκεκριμένο δικαίωμα με ειδική νομοθετική ρύθμιση. Τέτοιες διατάξεις είναι απλά διατάξεις βιτρίνας και δεν είναι καν αναγκαίες, αφού στην πραγματικότητα η λήψη ειδικών μέτρων γενικότερα για την εργοδότηση ατόμων με αναπηρία επιτρέπονται απεριόριστα και παροτρύνονται από το άρθρο 7 (2) της ίδιας της Οδηγίας. Περαιτέρω, τέτοιες διατάξεις δεν υλοποιούν το αποτέλεσμα που επιδιώκει η Οδηγία.

5. Συμφωνούμε με την προσθήκη των νέων παραγράφων (4) και (5) που γίνεται με το άρθρο 5 (ε) του Νομοσχεδίου, αλλά ζητούμε τα πρόστιμα αυτά να καταβάλλονται στο ταμείο της ΚΥΣΟΑ. Παρόμοιες ρυθμίσεις υπάρχουν και σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
6. Αναφορικά με τις τροποποιήσεις που προτείνονται στο άρθρο 6 (α) και (β) του Νομοσχεδίου για το άρθρο 9 του βασικού Νόμου, εμείς επιμένουμε ότι τα εδάφια (1) και (2) του άρθρου 9 είναι απαράδεκτα και πρέπει να καταργηθούν. Επιπρόσθετα, όπως έχουμε εκθέσει πιο πάνω, πλείστες διατάξεις των άρθρων 4, 6, 7 και 8 του βασικού Νόμου, που το Νομοσχέδιο αφήνει την υλοποίησή τους στο αόριστο και αβέβαιο μέλλον, επιβάλλονται σήμερα από την ανάγκη του σχεδιασμού για όλους και την ανάγκη προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, με συγκεκριμένες Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως έχουμε εκθέσει πιο πάνω.
7. Συμφωνούμε με τις τροποποιήσεις που εισηγείται το Νομοσχέδιο στα άρθρα 7 και 8 αναφορικά με τα θέματα του βάρους απόδειξης σε δικαστικές διαδικασίες και την εκπροσώπηση των ατόμων με αναπηρία στις διαδικασίες αυτές από τις οργανώσεις τους.

Μίκης Φλωρέντζος,
Πρόεδρος.